Eksjö kommun

Dokumenttyp:	Plan mot diskriminering och kränkande behandling
Beslutad av:	Rektor
Gäller för:	Ekens förskola
Giltig från och med:	2026-08-01
Giltig till och med:	2027-07-31
Dokumentansvarig:	Rektor
Senast reviderad:	2026-08-21

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Arbete mot diskriminering och kränkande behandling

Alla barn har rätt att lära och utvecklas i en trygg miljö samt att bemötas med respekt. Barn är skyddade mot både diskriminering och kränkande behandling enligt skollag, Barnkonventionen och diskrimineringslag.

Eksjö kommuns förskolors plan mot diskriminering och kränkande behandlingar vilar på följande dokument:

- Skollagen
- Barnkonventionen
- Diskrimineringslagen
- Förskolans läroplan Lpfö 18 reviderad 2025

Dokumentationsarbetet sker aktivt och systematiskt och genomsyrar hela verksamheten genom att vi följer upp och dokumenterar nuläget regelbundet. Vårdnadshavare och barn ges möjlighet till inflytande. Planen innehåller tydliga rutiner för när vi upptäcker någon form av diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

Aktiva åtgärder

Aktiva åtgärder är ett förebyggande och främjande arbete för att inom förskolan, motverka diskriminering och på annat sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett diskrimineringsgrund, utifrån Diskrimineringslagen.

Arbetet handlar om att förebygga att barn diskrimineras eller på annat sätt får begränsade möjligheter i förskolan. Vid problem som uppkommit i enskilt fall har förskolan rutiner för akuta åtgärder.

Aktiva åtgärder ska omfatta hela utbildningen

Varje förskola ska arbeta med aktiva åtgärder enligt lagens bestämmelser. Det innebär att hela utbildningen ska omfattas av undersökningen, analysen, åtgärderna, uppföljningen och utvärderingen. På ett allmänt plan kan arbetet exempelvis handla om kompetensutveckling för personalen för att öka medvetenheten och kunskapen om diskriminering. Arbetet innebär att arbetslaget vid planeringen väljer arbetssätt och pedagogiskt material så att alla barn kan delta på likvärdiga villkor.

Det främjande arbetet syftar till att skapa en trygg förskolemiljö och förstärka respekten för allas lika värde.

Styrdokument

Diskrimineringslagen

Skolor, förskolor och andra utbildningsanordnare ska enligt diskrimineringslagen arbeta med aktiva åtgärder. Aktiva åtgärder är ett förebyggande och främjande arbete för att inom en utbildning motverka diskriminering och på annat sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett diskrimineringsgrund.

Skollagen

6 kap.

7 § Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.

8 § Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande årsplan.

Läroplan för förskolan Lpfö 18 reviderad 2025

Grundläggande värden:

...var och en som verkar inom förskolan ska främja aktning för mänskolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män, flickor och pojkar, samt solidaritet mellan människor. Inget barn ska i förskolan bli utsatt för diskriminering på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder, hos barnet eller någon barnet har anknytning till, eller för annan kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas.

Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla:

- öppenhet, respekt, solidaritet och ansvarstagande,
- förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja att hjälpa andra,
- förmåga att upptäcka, reflektera över och ta ställning till olika etiska dilemman och livsfrågor i vardagen,
- respekt och förståelse för alla människors lika värde och de mänskliga rättigheterna

Barnkonventionen

FN:s konvention om barnets rättigheter, oftast kallad Barnkonventionen, innehåller bestämmelser om mänskliga rättigheter för barn. Barnkonventionen är ett rättsligt bindande internationellt avtal och nu även svensk lag sedan 1 januari 2020, som slår fast att barn är individer med egna rättigheter, inte föräldrars eller andra vuxnas ägodelar. Den innehåller 54 artiklar som alla är lika viktiga och utgör en helhet, men det finns fyra grundläggande och vägledande principer som alltid ska beaktas när det handlar om frågor som rör barn:

Artikel 2: handlar om alla barns lika värde och rättigheter. Ingen får diskrimineras. Barnkonventionen gäller för alla barn som befinner sig i ett land som har ratificerat den.

Artikel 3: anger att det i alla åtgärder som rör barn i första hand ska beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. Begreppet ”barnets bästa” är konventionens grundpelare och har analyserats mer än något annat begrepp i barnkonventionen. Vad som är barnets bästa måste avgöras i varje enskilt fall och hänsyn ska tas till barnets egen åsikt och erfarenhet.

Artikel 6: understryker varje barns rätt till liv, överlevnad och utveckling. Artikeln handlar inte bara om barnets fysiska hälsa utan också om den andliga, moraliska, psykiska och sociala utvecklingen.

Artikel 12: lyfter fram barnets rätt att bilda och uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör honom eller henne. När åsikterna beaktas ska hänsyn tas till barnets ålder och mognad.

Definitioner och begrepp

Det finns sex former av diskriminering enligt diskrimineringslagen.

Diskriminering

Direkt diskriminering och Indirekt diskriminering

Direkt diskriminering är när någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan i en jämförbar situation. Missgynnandet ska ha samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna; kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Indirekt diskriminering är när det finns en regel eller en rutin som verkar neutral men särskilt missgynnar personer med visst kön, viss könsidentitet eller uttryck, viss etnisk tillhörighet, viss religion eller annan trosuppfattning, viss funktionsnedsättning, viss sexuell läggning eller viss ålder. Då kan regeln vara diskriminerande, trots att det är samma regel som tillämpas för alla.

En förenklad beskrivning av diskriminering enligt diskrimineringslagen innebär att någon missgynnas eller kränks. Missgynnandet eller kränkningen ska ha samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna.

Diskriminering kan till exempel ske genom förskolans regler eller rutiner. Det betraktas även som diskriminering om barnet blir särbehandlat och det exempelvis har samband med en anhörigs sexuella läggning eller funktionsnedsättning. Eftersom diskriminering handlar om missgynnande förutsätter det någon form av makt hos den som utför diskrimineringen. I förskolan är det huvudmannen eller personalen som kan göra sig skyldig till diskriminering. Barn kan inte diskriminera varandra i juridisk bemärkelse.

Bristande tillgänglighet

Bristande tillgänglighet är när en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att en verksamhet inte vidtar skäliga tillgänglighetsåtgärder för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning.

Trakasserier − sexuella trakasserier

Ett uppträdande som kränker ett barns värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Trakasserier är alltså diskriminering och kan utföras av vuxen mot barn eller mellan barn. Trakasserier kan till exempel vara att ge uttryck för förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar, med koppling till diskrimineringsgrunderna.

Trakasserier och sexuella trakasserier är beteenden som är oönskade. Det är den som är utsatt för trakasserier som avgör vad som är oönskat eller kränkande. Enligt lagen måste den som trakasserar förstå hur agerandet upplevs för att det ska bli fråga om trakasserier eller sexuella trakasserier. Det är därför viktigt att den som är trakasserad klargör för den som trakasserar att beteendet är obehagligt och ovälkommet.

Instruktioner att diskriminera

Instruktion att diskriminera är när någon ger en order eller instruerar någon som är i beroendeställning, till exempel en anställd, att diskriminera någon annan.

Diskrimineringsgrunder

Utgångspunkten är att alla barn och elever ska kunna delta i all verksamhet på likvärdiga villkor oavsett:

- **kön** − Begreppet kön innebär att någon är kvinna eller man. Förbudet mot könsdiskriminering omfattar också personer som planerar att ändra eller har ändrat sin könstillhörighet.
- **könsidentitet eller könsuttryck** − Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses att någon inte definierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel (eller på annat) sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön. Begreppet omfattar dels en persons mentala eller självupplevda könsbild, dels hur någon uttrycker det som kan kallas personens sociala kön, till exempel genom kläder, kroppsspråk, smink eller frisyr.
- **etnisk tillhörighet** − Med etnisk tillhörighet menas en individs nationella och etniska ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.
- **religion eller annan trosuppfattning** − Med religion avses religiösa åskådningar som exempelvis hinduism, judendom, kristendom och islam. Annan trosuppfattning innefattar sådana övertygelser som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning, till exempel buddism, ateism och agnosticism.

- **funktionsnedsättning** − Med funktionsnedsättning menas varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller en sjukdom fanns vid födseln, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå. Tillfälliga begränsningar av en persons funktionsförmåga är inte en funktionsnedsättning i diskrimineringslagens mening.
- **sexuell läggning** − Lagen definierar sexuell läggning som homosexuell, heterosexuell och bisexuell läggning.
- **ålder** − Ålder innebär uppnådd levnadslängd. Alla människor, oavsett ålder omfattas av lagens skydd mot diskriminering.

Kränkande behandling enligt skollagen

Alla barn och elever har rätt att lära och utvecklas i en trygg miljö och bemötas med respekt. Förskolan, skolan och annan verksamhet som regleras i skollagen ska vara fri från kränkande behandling. Med kränkande behandling avses ett uppträdande som kränker ett barns värdighet men inte har ett samband med någon diskrimineringsgrund. Det kan till exempel handla om att retas, frysa ut någon eller förstöra en kamrats leksak. Anställda kan kränka ett barn genom en handgriplig och hårdhänt tillsägelse.

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker ett barns värdighet. De kan vara fysiska (slag, knuffar), verbala (hot, svordomar, öknamn), psykosociala (utfrysning, grimaser, alla går när barnet kommer) samt texter och bilder.

Eksjö kommuns förskolors rutiner för främjande och förebyggande arbete

Fortlöpande arbete i fyra steg:

1. **Undersöka risker och hinder**
   - Granska de sju diskrimineringsgrunderna och vad de innebär för förskolans utbildning.
   - Undersök hur förskolan arbetar med värdegrunden i förskolans läroplan i relation till likabehandlingsarbetet.
   - Kartlägg nuläget för att se vilka främjande insatser förskolan redan gör.
   - Kartlägg och undersök risker för diskriminering och kränkande behandling i förskolan utbildning.

2. **Analysera orsaker**
   - Analysera resultatet av undersökningen utifrån de upptäckta riskerna och hindren.
   - Reflektera och dra slutsatser om varför det ser ut som det gör.

3. **Genomföra åtgärder**
   - Sätt upp konkreta och uppföljningsbara mål.
   - Bestäm vilka åtgärder som ska genomföras för att nå målen.
   - Utse ansvarig för att respektive åtgärd genomförs.
   - Bestäm hur åtgärden ska följas upp och utvärderas.

4. **Följa upp och utvärdera**
   - Hur har arbetet fungerat?
   - Har vi genomfört alla åtgärder?
   - Behöver något göras annorlunda i nästa cykel.
   - Har arbetet omfattat alla diskrimineringsgrunder?

Förskolans rutiner för det främjande och förebyggande arbetet.

Dessa kartläggningsmetoder använder vi för att undersöka verksamheten

- Diskussion i arbetslaget om normer och värden.
  Reflektioner i arbetslagen kring vad vi ser i våra barngrupper.
- Närvarande pedagoger.
- Planera våra lärmiljöer inne och ute så att det är tryggt för barnen att vistas här.
- Barnintervjuer

Så här tar vi tillvara barnens erfarenheter och gör dem delaktiga

- Vi lyssnar på barnens tankar och funderingar.
- Vi pratar med barnen om problem uppstår, utifrån situation och ålder.
- Vi samtalar ofta med barnen hur man är, tänker och gör mot varandra.
- Tänker till kring den pedagogiska, sociala och fysiska lärmiljön.

Så här gör vi vårdnadshavare delaktiga och förankrar planen

- Vi sätter upp planen i tamburen.
- Vi för dagliga samtal med vårdnadshavare.
- Förankras vid informationsmöte för vårdnadshavare.

Till dig som är vårdnadshavare på förskolan

Om du misstänker att ditt eller någon annans barn på förskolan utsätts för diskriminering eller kränkande behandling så kontakta personal eller rektor.

Även om det är svårt att ta till sig misstankar om att ens eget barn kränker andra så är det viktigt att du gör något åt det. Vid misstankar råder vi dig som vårdnadshavare att göra helt klart för barnet att du inte accepterar ett sådant beteende. Även i detta fall vill vi att du kontaktar personal eller rektor.

Om ditt barn utsätts eller utsätter någon för kränkande behandling eller negativ särbehandling kontaktas du av förskolan.

Rutiner när vi upptäcker någon form av diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling

Alla medarbetare på förskolan

- Alla medarbetare ansvarar för att händelser där barn/elever anser sig ha upplevt diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling skyndsamt (samma dag) anmäls i Draftit.
- När en anmälan görs i Draftit går den med automatik till huvudmannen.

Rektor

- Ansvarar för att enheten upprättar en plan mot kränkande behandling enligt skollagen, 2010:800 kap 6 §7-10.
- Ansvarar för att kommunens arbetssätt för att anmäla och utreda diskriminering, trakasserier och kränkande behandling är känd av personal, elever och vårdnadshavare på förskolan/skolan och följs.
- Ansvarar för att alla barns/elevers upplevelse av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling anmäls skyndsamt vida Draftit till huvudman (verksamhetschef).
- Ansvarar för att ärendet utreds och följs upp i Draftit.
- Rektor anmäler via Draftit ärenden där barn/elever anser sig ha upplevt diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling av personal.
- Rektor utreder på delegation från huvudmannen, eventuellt med stöd av verksamhetschef/HR, ärenden där personal är inblandad.

Verksamhetschef

- Ansvarar för att kommunens arbetssätt för att anmäla och utreda diskriminering, trakasserier och kränkande behandling är känd av alla rektorer och följs.

Skolchef

- Ansvarar för att informera barn- och utbildningsnämnden om antalet anmälda ärenden per förskola/skola.
- Ansvarar för att terminsvis informera barn- och utbildningsnämnden om verksamheternas uppföljning.

Referenser

Diskrimineringsombudsmannen Former av diskriminering.
https://www.do.se/om-diskriminering/former-av-diskriminering/

Diskrimineringsombudsmannen Förskolans och skolans aktiva åtgärder.
http://www.do.se/framja-och-atgarda/forskolan-och-skolans-ansvar/

Diskrimineringsombudsmannen Vad är diskriminering?
http://www.do.se/om-diskriminering/vad-ar-diskriminering/

Läroplan för förskolan Lpfö 18 (rev. 2025) Stockholm: Skolverket

SFS 2008:567. Diskrimineringslag. Stockholm: Kulturdepartementet. Regeringskansliet

SFS 2010:800 Skollagen. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Skolverket Åtgärder mot kränkande behandling.
https://www.skolverket.se/skolutveckling/vardegrund/krankning-av-elev

UNICEF (2009) Barnkonventionen: FN:s konvention om barnets rättigheter). Stockholm: Sverige
https://unicef.se/rapporter-och-publikationer/barnkonventionen